

**NİYAZİ AKI’NIN YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU
BİYOGRAFİSİNDE BAZI HATALAR: “ERENLERİN BAĞINDAN”
7/11 VE 13/14 BİLMECESİ***

*Efe ARIK***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Niyazi Akı'nın *Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslup* adlı kitabında Yakup Kadri'nin mensur şiirlerine ve özellikle de “Erenlerin Bağından” başlığı altında toplananlarına ilişkin yapmış olduğu incelemedeki bazı hataları tespit etmektir. Akı'nın çalışması, literatürde “Erenlerin Bağından” hakkında verilen bilgi çerçevesinde en çok referans gösterilen kaynakların başında gelir. Yakup Kadri'nin mensur şiirlerini 1910-1922 yılları arasında yazdığını belirten Akı'ya göre, Yakup Kadri 1914-1918 yılları arasında bu türe ait bir eser vermediği için mensur şiirleri dört yıllık bir aranın ayırdığı dörder yıllık iki ayrı dönemde incelemek mümkündür. Diğer taraftan, bu çalışmada mensur şiirlerin bazılarının yayımlandığı dergi adlarına ve tarihlere ilişkin bazı hatalar ve eksiklikler vardır. Akı, kitaplaştırılmadan önce çeşitli dergilerde yayımlanan “Erenlerin Bağından” parçalarının dergilerdeki numaraları ile kitaplardaki numaraları arasındaki tutarsızlığı sorgulamamıştır. Bunu yaptığımızda, söz konusu mensur şiirlerin 13 ve 14 numaralı parçaları ile 7 ve 11 numaralı parçalarının yayımlandıkları tarih ve dergilere ilişkin çelişkili bir durumun olduğu görülür. Bu da Yakup Kadri'nin mensur şiirlerini incelerken Akı'nın yaptığı bazı tarihsel bağlamsallaştırmaları ve dönemselleştirmeleri yeniden düşünmeyi gerektirir. Sonuç olarak yaptığımız çalışma, Akı'nın incelemesinin veya bu incelemeyi kaynak gösteren diğer çalışmaların referans alınarak söz konusu hataların tekrarlanmamasının önüne geçmeyi ve “Erenlerin Bağından”ı tarihsel bağlamla ilişkisi çerçevesinde ele alacak olan çalışmalara mütevazı bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Erenlerin Bağından, Niyazi Akı.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyoloji, El-mek: efearik@gmail.com

**SOME CRITICAL POINTS IN THE BIOGRAPHY OF YAKUP
KADRI KARAOSMANOĞLU BY NİYAZİ AKI: THE PUZZLE OF
“ERENLERİN BAĞINDAN” 7/11 AND 13/14**

ABSTRACT

The aim of this study is to indicate some critical points in the biography of Yakup Kadri Karaosmanoğlu written by Niyazi Akı, titled as *Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslûp*. This biography is one of the main sources commonly used by the researchers studying his prose poems, especially those published under the title of “Erenlerin Bağından”. According to Akı, Yakup Kadri wrote his prose poems between 1910-1922. Because he did not produce any prose poems for a four years period, between 1914-1918, Akı analyzes those poems in two periods. The first one is between 1910-1914 and the second one, including “Erenlerin Bağından” is between 1918-1922. This periodization contains serious problems regarding to the publication dates and places. Akı did not interrogate the inconsistency of the numerization of poems, 13/14 and 7/11, between the books and the journals. Considering these inconsistencies will lead us to reexamine Akı’s periodization and historical contextualization. In conclusion, this study aims to prevent the reproduction of the same mistakes in the literature and make a contribution to the studies examining “Erenlerin Bağından” in its relationship with the historical context.

Key Words: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Erenlerin Bağından, Niyazi Akı.

Giriş

“Erenlerin Bağından”, Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun 1918 yılından itibaren çeşitli dergilerde yayımlanan ve toplamda 14 parçadan oluşan mensur şiirlerinin başlığıdır. Türk edebiyatı tarih yazımında Yakup Kadri’nin eserleri değerlendirilirken onun mensur şiirlerine ve özellikle de “Erenlerin Bağından” başlığı altında toplananlarına diğerlerinden ayrı bir önem atfedilir. Niyazi Akı’ya göre “Erenlerin Bağından his, fikir ve üslûp bakımından Yakup Kadri’nin mensur şiirde ulaştığı en yüksek merteye olduğu için onu diğerlerinin mihveri saymak mümkündür” (Akı, 2001, s. 61). Diğer bir edebiyat ustasına, Yahya Kemal’e ithafen yazılmış olan bu mensur şiirler, Yakup Kadri’nin iç dünyasına açılan birer pencere olmanın yanı sıra çalkantılı bir tarihsel dönemin de izlerini taşır. Bu bağlamda, “Erenlerin Bağından”ın yayımlandığı tarihsel dönemle ilişkisi çerçevesinde incelenmesi, eserin kendisi ve yazarı üzerine yapılacak değerlendirmeler açısından oldukça önemlidir. Fakat “Erenlerin Bağından” üzerine yapılmış çalışmalarda bu ilişkinin etraflı bir biçimde ele alındığını söylemek güçtür. Niyazi Akı’nın ilk olarak 1960 yılında yayımlanan Yakup Kadri biyografisinde mensur şiirlerin ele alındığı bölüm bu bağlamda yapılan en kapsamlı incelemedir (Akı, 1960, s. 49-70). Yakup Kadri ve özellikle de “Erenlerin Bağından” inceleme konusu olduğunda en çok referans gösterilen kaynaklardan biri de Niyazi Akı’nın bu çalışmasıdır. Diğer taraftan Akı’nın “Erenlerin Bağından” incelemesinde bu mensur şiirlerin yayımlandığı tarihlere ilişkin bazı maddi hatalar ve bunlara bağlı olarak da yanlış dönemselleştirmeler söz konusudur. Çalışmamızın öncelikli amacı, bu hataları ortaya koymak ve Akı’nın incelemesinin veya bu incelemeyi kaynak gösteren diğer çalışmaların referans alınarak söz konusu hataların tekrarlanmasının önüne geçmektir. Bu çalışmanın başlangıç noktası, Yakup Kadri’nin

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

kitaplaştırılmadan önce çeşitli dergilerde yayımlanan “Erenlerin Bağından” parçalarının dergilerdeki numaraları ile kitaplardaki numaraları arasındaki çelişkili durumun Akı tarafından sorunsallaştırılmamış olmasına ilişkin tespitimizdir. Bunu gerçekleştirdiğimizde ise, “Erenlerin Bağından”ın 7/11 ve 13/14 numaralı parçalarına dair ortaya çıkan belirsizlik, çalışmamızın amacı doğrultusunda bizi yeni sorular sormaya yöneltmiştir.

“Erenlerin Bağından” 7/11 ve 13/14 Bilmecesi

Yaptığı bibliyografya çalışmasında Niyazi Akı, “Erenlerin Bağından”ın önce dergilerde yayımlanması ve ardından kitaplaştırılmasıyla ilgili bize şu bilgiyi verir: “14 mektubun ilk altısı *Yeni Mecmua*’nın 38, 39, 40, 58, 60, 61 sayılarında 1918 yılında, son üçü *Dergâh* dergisinin 1, 2, 19. sayılarında 1921 ve 1922 yıllarında çıkmış ve en son RK. Kitabevi tarafından toplanmıştır, 1946’da” (Akı, 2001, s. 259). Verdiği bilgidен anladığımız kadarıyla Niyazi Akı “Erenlerin Bağından”ı incelerken, Remzi Kitabevi’nin 1946 baskısından yararlanmıştı (Karaosmanoğlu, 1946). Fakat bu baskıyı incelediğimizde son iki mektubun yani on üç ve on dördüncü mektupların sonlarında, sırasıyla “Şubat 1341” (1925) ve “Mayıs 1341” (1925) tarihlerinin bulunduğunu görürüz (Karaosmanoğlu, 1946, s. 49, 52).¹ Bu da, bu son iki mektubun Akı’nın söylediğinin aksine 1921 ve 1922’de değil 1925’te yazılmış ve/veya yayımlanmış olabileceğini düşündürür. Bu durumun açıklığa kavuşturulabilmesi için sorulması gereken bazı sorular vardır: “Erenlerin Bağından”ın daha önceki kitaplaştırılmış baskıları ile Remzi Kitabevi’nin baskısı arasında bir farklılık var mıdır? *Yeni Mecmua* ve *Dergâh* dergisinde yayımlanan mektupların bu dergilerdeki numaraları ile Remzi Kitabevi’nin 1946 baskısındaki numaraları arasında bir farklılık var mıdır? On dört mektubun dokuzu bu dergilerde yayımlandıysa geriye kalan beş mektup bir dergide yayımlanmış mıdır yoksa kitaplaştırma aşamasında mı eklenmiştir?

Yaptığımız araştırmada “Erenlerin Bağından”ın ilk olarak 1922’de *Dergâh* dergisi tarafından kitaplaştırılmış ve aynı yıl İktbal Kütüphanesi tarafından ikinci baskısının yapılmış olduğunu gördük (Karaosmanoğlu, 1922a ve Karaosmanoğlu, 1922b). Cumhuriyet döneminde ise, ilk olarak 1928’de yine İktbal Kütüphanesi tarafından ve daha sonra yazarın “Okun Ucundan” başlığı altındaki mensur şiirleriyle birlikte 1940 ve 1946’da Remzi Kitabevi tarafından yayımlanmıştır (Karaosmanoğlu, 1928, 1940 ve 1946). Fakat ilk iki baskıyla karşılaştırıldığında bu son üç baskıda iki farklılık göze çarpar. 1922’de yapılan baskılarda on iki adet olan “Erenlerin Bağından”, sonraki baskılarda on dört adettir. Yani on üçüncü ve on dördüncü parçalar 1928’den önceki baskılarda bulunmamaktadır. Bu da bize son iki parçanın 1922 ile 1928 yılları arasında yani “Şubat 1341” (1925) ve “Mayıs 1341” (1925) tarihlerinde yayımlanmış olabileceğini gösterir. Öyleyse Niyazi Akı neden bu bilgiyi göz ardı etmiş ve sorunsallaştırmamıştır? Bir tahmin yürütmek gerekirse bunun nedeni, “Erenlerin Bağından”ın *Dergâh* dergisinde yayımlanan parçalarının yanıtıcı bir biçimde 12, 13 ve 14 rakamlarıyla numaralandırılmış olması olabilir. Diğer bir deyişle bu konuyu araştıranlar bu numaralandırmayı gördüklerinde doğal olarak şöyle düşünebilir: “Remzi Kitabevi’nin 1940 ve 1946 baskılarında on dört mektup bulunuyorsa ve “Erenlerin Bağından 14” 1922’de *Dergâh* dergisinde yayımlandıysa, 1922’den sonra yeni bir veya iki mektubun daha yayımlanıp yayımlanmadığını sorgulamak pek de anlamlı değildir.” Fakat ulaştığımız yeni bilgiler ışığında bu sorgulamayı yapıp dönemin dergilerini taradığımızda, son iki mektup da dahil olmak üzere Akı’nın kitabının sonundaki bibliyografyada bulunmayan beş mektubun künyelerini belirleyebildik.

¹ Bu iki tarih, “Şubat 1341” (1925) ve “Mayıs 1341” (1925), kitabın aynı yayın evinden çıkan 1940 baskısında da vardır (Karaosmanoğlu, 1940, s. 54 ve 57). “Erenlerin Bağından”ın sonraki baskılarında bu tarihlere yer verilmemiştir (Karaosmanoğlu, 1961, s. 36, 38; Karaosmanoğlu, 1970, s. 52, 55). Niyazi Akı’nın Yakup Kadri hakkında yazdığı biyografi kitabı ilk olarak 1960 yılında basıldığından, yazarın 1961 ve 1970 yıllarında yayımlanan bu baskılardan yararlanmış olması mümkün değildir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

Niyazi Akı'nın da belirttiği gibi ilk altı mektup *Yeni Mecmua*'da yayımlanmıştır.² Üç mektup da *Dergâh* dergisinde yayımlanmıştır.³ Fakat bu üç mektup, Akı'nın verdiği bilginin aksine sonuncular değildir. Sonuncular yani on üç ve on dördüncü mektuplar, 1925'te *Türk Yurdu*'nda yayımlanmıştır.⁴ Künyeleri belli olmayan beş mektuptan diğer üçü ise, *Yeni Mecmua* (1917-1918)'dan sonra fakat *Dergâh* (1921-1923)'tan önce yayımlanmış olan *Büyük Mecmua* (1919)'da bulunmaktadır.⁵ Dipnotlarda verdiğimiz künyelerinde de görüldüğü üzere, *Yeni Mecmua*'da yayımlanan ilk mektup 1 rakamıyla numaralandırılmış, ikinci ve üçüncü mektuplarda herhangi bir numaralandırma yapılmamış, ardından gelen dördüncü, beşinci ve altıncı mektuplar ise sırasıyla 4, 5 ve 6 rakamlarıyla numaralandırılmışlardır. Buraya kadar bir sorun yoktur. Fakat *Yeni Mecmua*'nın ardından *Büyük Mecmua*'da yayımlanan yedinci, sekizinci ve dokuzuncu mektuplar 7 rakamı atlanarak sırasıyla 8, 9 ve 10 rakamlarıyla numaralandırılmışlardır. *Dergâh*'ta yayımlanan onuncu, on birinci ve on ikinci mektuplar ise 11 rakamı atlanarak 12, 13 ve 14 rakamlarıyla numaralandırılmışlardır. Bu durumda, numaralandırılma sıralarına göre *Yeni Mecmua - Büyük Mecmua* arasında yayımlanmış olması gereken yedinci mektup ile *Büyük Mecmua - Dergâh* dergisi arasında yayımlanmış olması gereken on birinci mektup ortada yoktur. Burada hayal gücümüzü biraz zorlayarak, "Erenlerin Bağından"ın 7 ve 11 numaralı parçalarının kayıp olup olmadığını yani toplamda on dört değil on altı mektubun var olup olmadığını sorabiliriz. Acaba bu kayıp parçalar Milli Mücadele yıllarında yayımlanan bir süreli yayının sayfaları arasında keşfedilmeyi bekliyor olabilirler mi? Yoksa bu iki rakamın olmayışı, *Büyük Mecmua*'da ve *Dergâh*'ta yapılan sıradan bir dizgi hatası mı? 1922'ye kadar olan dergilerdeki yayım aşamasında 14 rakamına gelinmiş olmasına rağmen yine 1922'deki kitaplaştırılmış ilk iki baskıda on iki mektubun yer almış olması bize ikinci olasılığın yani 7 ve 11 rakamlarının yokluğunun birer dizgi hatası olma olasılığının daha güçlü olduğunu gösterir. On üç ve on dördüncü mektuplar ise, 1922'de *Dergâh* dergisinde değil daha önce de belirttiğimiz gibi 1925'te *Türk Yurdu*'nda yayımlanmışlardır. Bununla birlikte, *Türk Yurdu*'nda yayımlanan bu son iki mektupta "Erenlerin Bağından" başlığına 13 ve 14 rakamları değil sırasıyla "ikinci kısım-1" ve "2" rakamları eklenmiştir. Bu da bize, son iki mektubun yeni bir "Erenlerin Bağından" kitabının başlangıcı olarak düşünüldüğünü fakat bu mektuplar devam etmeyince yapılan yeni baskılara eklenerek 13 ve 14 rakamlarıyla numaralandırıldıklarını gösterir.

Peki tüm bunları bilmek bize "Erenlerin Bağından" ve yazarı hakkında nasıl bir açılım sağlar? Öncelikle, Yakup Kadri'nin mensur şiirleri üzerine Niyazi Akı'nın yaptığı incelemenin bazı kısımlarını yeniden değerlendirmemiz gerekir. Zira Akı'nın on üçüncü ve on dördüncü parçaların 1922'de değil 1925'te yayımlandığının farkında olmaması, yaptığı çözümlenmelerde bazı hatalara yol açmıştır. Bu bağlamda, Akı'nın çalışmasında mensur şiirlerin incelendiği ikinci bölüme geçmeden önce, Yakup Kadri'nin dünya görüşünün tartışıldığı birinci bölümde "Erenlerin Bağından"ın on üçüncü ve on dördüncü parçalarından hareketle kurulan bağlantıların yol açtığı hatalara değinmemiz gerekir. Konumuz çerçevesinde birinci bölümün bizi ilgilendiren kısmı, bu bölümün son alt başlığı olan "1914-1922 Hal ve Cemiyetle Barışma Yolunda" başlığı altında

² Yakup Kadri [Karaosmanoğlu], "Erenlerin Bağından 1", *Yeni Mecmua*, No: 38, 4 Nisan 1918, s. 225-226; "Erenlerin Bağından", *Yeni Mecmua*, No: 39, 11 Nisan 1918, s. 245; "Erenlerin Bağından", *Yeni Mecmua*, No: 40, 18 Nisan 1918, s. 265-266; "Erenlerin Bağından 4", *Yeni Mecmua*, No: 58, 22 Ağustos 1918, s. 106-107; "Erenlerin Bağından 5", *Yeni Mecmua*, No: 60, 5 Eylül 1918, s. 146-147; "Erenlerin Bağından 6", *Yeni Mecmua*, No: 61, 12 Eylül 1918, s. 164.

³ Yakup Kadri [Karaosmanoğlu], "Erenlerin Bağından 12", *Dergâh*, No: 1, 15 Nisan 1921, s. 5; "Erenlerin Bağından 13", *Dergâh*, No: 2, 1 Mayıs 1921, s. 20; "Erenlerin Bağından 14", *Dergâh*, No: 19, 20 Ocak 1922, s. 100.

⁴ Yakup Kadri [Karaosmanoğlu], "Erenlerin Bağından-İkinci Kısım-1", *Türk Yurdu*, No: 165-5, Şubat 1925, s. 173-174; "Erenlerin Bağından-2", *Türk Yurdu*, No: 169-8, Mayıs 1925, s. 57-58. Bu makalelerin çevirim yazıları için Tutubay Yayınları'nın *Türk Yurdu* ciltlerinden yararlandık. Künyelerdeki sayfa numaraları bu cilde göre yazılmıştır (Tutubay Yayınları, 2001, s. 173-174 ve 57-58).

⁵ Yakup Kadri [Karaosmanoğlu], "Erenlerin Bağından 8", *Büyük Mecmua*, No: 15, 13 Kasım 1919, s. 227; "Erenlerin Bağından 9", *Büyük Mecmua*, No: 16, 11 Aralık 1919, s. 242; "Erenlerin Bağından 10", *Büyük Mecmua*, No: 17, 25 Aralık 1919, s. 259.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

söylenenlerdir (Akı, 2001, s. 44-46). Akı'ya göre 1909-1914 yılları arası, Yakup Kadri'nin eserlerinde “İnkârlar ve Tereddütler Devresi”dir; bu dönemi betimleyen “Hayatın Değersizliği”, “Ölüm”, “Altın Çağ Peşinde”, “Realiteden Nefret”, “Boşluk Duygusu”, “Ferdietin Tanrılaştırılması”, “Mücerret Ferdietten Sıyrılmaya Gayreti”, “Sanatkar Aristokratlığı” ve “Hadiselerin Tazyiki” alt başlıkları çerçevesinde Akı bize Yakup Kadri'nin bu yıllar arasındaki karamsar bireyselliğini anlatır (Akı, 2001, s. 30-44). Onun bireyselden toplumsala yönelişi ise, 1914-1922 yılları arasında, özellikle de 1917'de *Yeni Mecmua*'da yayımlanan ve Balkan Savaşları sırasında İstanbul sokaklarındaki sefalet sahnelerini hatırlayarak yazdığı “Rahmet” ile gerçekleşmeye başlamıştır. Fakat Akı'ya göre 1917'de “Rahmet” ile birlikte yazarın “ferdiyete tövbe edeceği sırada durduğu”, onun “Erenlerin Bağından” başlığı altında yazdığı mensur şiirlerinin “his ve fikir yükü”nden anlaşılır:

Hayatın geçiciliği, ademin gaspeden kudreti, préexistence'tan kopuş, medeniyetin saffeti yok edişi, uzlet, mesafe ve zamanı yalnız vecde gelen bir ruhun yenebileceği, Yunan ve Roma medeniyetini silerek modern daüssılanın doğmasına sebep olan istilâlar, plâtonik aşk, sevdanın bir kader oyunu oluşu, saadet ve ölüm Yakup Kadri'nin 1918-1922 arasında yazdığı mensur şiirlerinde his ve fikir yükünü teşkil eder (Akı, 2001, s. 44).

Diğer taraftan, “Erenlerin Bağından”ın ilk parçalarında Yakup Kadri'nin karamsar bireyselliğinin yansımaları olan bu “his ve fikir yükü”nün tam tersine Akı, son parçalarda yazarın benliği ve bireyselliği reddettiğini ve artık “kalemimi ve gönlümü millete ve topluluğa verdiğini” ilan ettiğini belirtir:

Bununla beraber takip eden yıllarda “Erenlerin Bağından”ın X. mektubunda “...şeytana mahsus olan benlik o hudutsuz kibir...” diyerek benlik ve ferdiyeti tamamen reddeder. On üçüncü mektupta ise “Ey dost, meğer ne kadar gafil ve safderun imişiz. Asıl hezimet, bizim için gönlümüzü milletin aşkına bağladığımız günden başladı. Velût ve muhteşem uzletin kapıları bize o günden sonra kapandı,” der. On dördüncü ve son parçada içindeki şeytana çıkışı: “Fakat bende artık o bildiğin müteredit, korkak ve ham ruhtan eser kalmadı.” Yakup Kadri “Düşmanın Yaktığı Köyler Ahalisine”de, *İkdam*'daki makalelerinden seçerek *Ergenekon I ve II*'de topladığı yazılarında kalemimi ve gönlümü millete ve topluluğa verdiğini ilan eder (Akı, 2001, s. 44-45).

Burada Akı, Yakup Kadri'nin “kalemimi ve gönlümü millete ve topluluğa verdiğini ilan” etmesine ilişkin yaptığı yorumu desteklerken, “Erenlerin Bağından”ın 1921 ve 1922'de yazıldığını düşündüğü on üç ve on dördüncü parçalarından alıntılar yapmıştır. Fakat söz konusu parçalar aslında 1921 ve 1922'de *Dergâh* dergisinde değil 1925'te *Türk Yurdu* dergisinde yayımlanmışlardır. Yani Yakup Kadri'nin ve onun bu mensur şiirleri ithaf ettiği Yahya Kemal'in konularının değiştiği, önemli siyasi gelişmelerin yaşandığı, kısaca tarihsel bağlamsallaştırmanın yeniden yapılmasını gerektiren bir süreçte yayımlanmışlardır. Diğer taraftan bizce Akı'nın bu noktada yaptığı hata bir anakronizme yol açmamıştır. Çünkü yazar, söz konusu yorumlarını sadece bu parçalara değil Yakup Kadri'nin bahsi geçen dönemde yayımlanan başka yazılarına da dayandırmıştır. Bu yazılar da Akı'nın yorumlarını destekler niteliktedir.

Akı'nın çalışmasında “Erenlerin Bağından”ın incelendiği asıl kısım, Yakup Kadri'nin eserlerinin türlerine göre incelendiği ikinci bölümün ilk alt başlığı olan “Mensur Şiirleri” içerisinde yer alır (Akı, 2001, s. 44-66). Burada yazar öncelikle, “Kronoloji” başlığı altında Yakup Kadri'ye gelinceye kadar mensur şiirin geçirdiği gelişim evrelerini ve ardından da “Birinci Safha” ve “İkinci Safha” başlıkları altında Yakup Kadri'nin mensur şiirlerini ele alır.⁶ Yakup Kadri'nin mensur şiirlerini 1910-1922 yılları arasında yazdığını belirten Akı'ya göre, Yakup Kadri 1914-1918 yılları

⁶ Akı'nın “Kronoloji” başlığı altında mensur şiirin gelişimine ilişkin verdiği bilgi görece sınırlı bir çerçevededir. Mensur şiirin bir edebi tür olarak niteliklerine ve Türk edebiyatı tarihindeki gelişimine ilişkin daha geniş kapsamlı bir çalışma için bkz. (Çetişli, 2007, s. 339-354).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

arasında bu türe ait bir eser vermediği için mensur şiirleri dört yıllık bir aranın ayırdığı dörder yıllık iki ayrı dönemde incelemek mümkündür (Akı, 2001, s. 55). Dolayısıyla, 1910-1914 yılları arasında yazılmış olan mensur şiirler “Birinci Safha”da, aralarında “Erenlerin Bağından”ın da bulunduğu 1917*-1922 yılları arasındakiler ise “İkinci Safha”da ele alınır (Akı, 2001, s. 61-66). Burada bir parantez açıp, 1917 yılının üstüne yıldız koymamıza neden olan Akı’nın çelişkili bir ifadesine dikkat çekmekte fayda var. Kendisinin dediği gibi Yakup Kadri’nin mensur şiirlerini dört yıllık bir aranın ayırdığı dörder yıllık iki ayrı dönemde incelemek mümkün idiye, “İkinci Safha”nın 1917-1922 değil 1918-1922 olması gerekirdi. Fakat 1917 yılında yayımlanan ve kitabın sonundaki bibliyografyada mensur şiirler değil mensur yazılar arasına yer alan “Rahmet”in de yapılan yorumların içine katılmak istenmesinden olsa gerek, “İkinci Safha” 1917-1922 tarih aralığında incelenmiştir. Parantezi kapatıp devam edecek olursak sorunsalımız itibariyle bizi ilgilendiren kısım özellikle “İkinci Safha”dır. Bu son safhaya ilişkin Akı, daha önce kitabın birinci bölümünde yapmış olduğu analizi tekrarlayarak, Yakup Kadri’nin 1917 yılında *Yeni Mecmua*’da yayımlanan “Rahmet” ile birlikte “şahsî sevgilerden sıyrılarak mustarip insan kitleleriyle temastan doğan şefkat duygusuna, dar ferdiyetçi dünyadan içtimaî görüşe” vardığını belirtir. Bu evrimin tamamlanışı ise, “Erenlerin Bağından”ın son iki parçasında (XIII, XIV) millî bir hüviyetle ilân” olunmuştur. Akı’ya göre Yakup Kadri, 1923’ten sonra bir daha bu türe geri dönmemiştir (Akı, 2001, s. 63).

Burada “Erenlerin Bağından”ın on üçüncü ve on dördüncü parçalarının 1925’te yayımlandığının farkında olunmaması, öncelikle mensur şiirlere ilişkin yapılan dönemselleştirmede maddi bir hataya yol açmıştır. Yakup Kadri mensur şiirlerini 1910-1922 yılları arasında değil 1910-1925 yılları arasında yazmıştır. Eğer Yakup Kadri’nin mensur şiirlerini iki “safha”da inceleyecek olursak, 1910-1914 olarak belirlenen “Birinci Safha”nın tarihlerinde bir değişiklik olmazken, “İkinci Safha”nın 1918*-1922 olan tarih aralığını 1918*-1925 olarak düzeltmek gerekecektir. Diğer bir nokta ise, Yakup Kadri’yi “dar ferdiyetçi dünyadan içtimaî görüşe” ulaştıran evrimin tamamlanışının, “Erenlerin Bağından”ın son iki parçasında (XIII, XIV) millî bir hüviyetle ilân” olduğunu kabul edecek olursak, bunun söylendiği gibi 1923’ten önce değil 1925’te olduğunu belirtmemiz gerekir. Tabii ki bu durumda Akı’yı referans alan çeşitli edebiyat tarihi kitaplarında Yakup Kadri’nin mensur şiirlerinin yayımlandığı tarih aralığına ilişkin yapılan hataların ve buna bağlı olarak sürekli yeniden üretilen dönemselleştirmedeki yanlışlığın da göz ardı edilmemesi gerekir.⁷

Sonuç

Yakup Kadri’nin “Erenlerin Bağından” başlığı altında toplanan ve toplam on dört parçadan oluşan mensur şiirleri 1918-1925 yılları arasında sırasıyla *Yeni Mecmua*, *Büyük Mecmua*, *Dergâh* ve *Türk Yurdu* dergilerinde yayımlanmıştır. Bu süre zarfında ilk on iki parça 1922 yılında kitaplaştırılmış, aynı yıl bir baskısı daha yapılmış ve bugünkü haliyle yani on dört parça olarak ilk defa 1928 yılında kitaplaştırılmıştır. Yakup Kadri’nin eş zamanlı olarak yayımlanan diğer eserleri ile birlikte ele alındığında yazarının iç dünyasındaki değişimi belirgin bir biçimde yansıtan bu eserler, yayımlandığı tarih aralığı itibariyle aynı zamanda I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele ve Erken Cumhuriyet dönemlerinin izlerini taşır. Fakat “Erenlerin Bağından” ile yayımlandığı tarihsel bağlam arasındaki ilişki, Türk edebiyatı tarih yazımında etraflı bir biçimde ele alınmamıştır. Yakup Kadri üzerine yapılmış en kapsamlı biyografi çalışması olan Niyazi Akı’nın *Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslup* adlı kitabı, bu bağlamda en fazla referans gösterilen kaynaktır. Diğer taraftan Niyazi Akı’nın çalışmasında da “Erenlerin Bağından”ın son iki parçasının yani on üç ve on dördüncü parçalarının yayımlandığı tarihlere ilişkin bir hata ve bu hatadan kaynaklanan yanlış bir dönemselleştirme mevcuttur. Söz konusu hata, on üç ve on dört numaralı

⁷ Bu hataları tekrarlayan bazı kaynaklar için bkz. (Baba, 2002, s. 34-35; Tuncer, 1994, s. 459; Aktaş, 1987, s. 48-49; Alptekin, 1989, s. 25, 27 ve Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, 1982, s. 188).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

parçaların 1922'de *Dergâh* dergisinde değil 1925'te *Türk Yurdu* dergisinde yayımlanmış olduğunun bilinmemesinden kaynaklıdır. Bu durum, Yakup Kadri'nin mensur şiirlerinin 1910-1922 yılları arasında dört yıllık bir aranın ayırdığı dörder yıllık iki "safha"da incelenmesine yol açmıştır. Dolayısıyla "Erenlerin Bağından"ın yayınlandığı 1918-1925 tarih aralığı Akı'nın çalışmasında 1918*-1922 olarak geçmektedir. Bu da, Yakup Kadri'nin 1923 öncesinde "dar ferdiyetçi dünyadan içtimaî görüşe" varışını "millî bir hüviyetle ilân" etmesinin, 1925'te yayımlanmış olan on üç ve on dördüncü parçalardan alıntılar yapılarak temellendirilmesine yol açmıştır. Bu maddi hataya rağmen yapılan yorum, Yakup Kadri'nin belirtilen tarih aralığına ait eserlerinden verilen diğer örneklerle desteklenmesi nedeniyle bir anakronizm değildir. Bununla birlikte, "Erenlerin Bağından"ın dergilerdeki numaraları ile 1928'den sonra kitaplaştırılmış baskılardaki numaraları arasında ortaya çıkan çelişki, dergilerde 7 ve 11 numaralarının atlandığını fark etmemizi ve Akı'nın düştüğü hatanın, dergilerin dizgileri sırasında yapılmış olabileceğini düşündüğümüz bu hatanın farkına varmamasından kaynaklandığını ortaya koymuştur. "Erenlerin Bağından"ın tarihsel bağlamla ilişkisi üzerine yapılacak kapsamlı bir çalışmanın, mensur şiirlerin "his ve fikir yükü"ne ilişkin Niyazi Akı'nın yaptığı incelemeyi genişletmek ve Yakup Kadri'nin iç dünyasındaki değişimi farklı boyutlarıyla keşfetmek açısından literatüre önemli bir katkı sağlayacağı kanısındayız. Bu doğrultuda, söz konusu on dört parçanın yayımlandıkları dergilerin ve tarihlerin belirlenmesinin ve Niyazi Akı'nın çalışmasındaki konuya ilişkin maddi hataların ortaya çıkarılmasının, yapılacak olan bu çalışmaya mütevazî bir katkı sağlayacağını ve aynı hataların tekrarlanmasının önünde bir engel teşkil edeceğini umut ediyoruz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- AKI, Niyazi (1960). Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslûp. İstanbul: İstanbul Matbaası.
- AKI, Niyazi (2001). Yakup Kadri Karaosmanoğlu İnsan-Eser-Fikir-Üslûp. İstanbul: İletişim Yayınları.
- AKTAŞ, Şerif (1987). Yakup Kadri Karaosmanoğlu. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ALPTEKİN, Turan (1989). "Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Şiir Dünyası ve "Mensur Şiirler" de Şiir Ögeleri". Doğumunun 100. Yılında Yakup Kadri Karaosmanoğlu içinde. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, s. 15-44.
- BABA, Okan (2002). Yakup Kadri Karaosmanoğlu Hayatı ve Eserleri. İstanbul: Toker Yayınları, 2002.
- ÇETİŞLİ, İsmail (2007). "Mensur Şiir". Türk Edebiyatı Tarihi 3 içinde. Ed. Talât Sait Halman vd., İstanbul: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 339-354.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri (1922a). Erenlerin Bağından. Evkaf-ı İslamiye Matbaası, İstanbul.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri (1922b). Erenlerin Bağından. İkbâl Kütüphanesi: Orhaniye Matbaası, İstanbul.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri (1928). Erenlerin Bağından. İkbâl Kütüphanesi: Vilayet Matbaası, İstanbul.
- KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (1940). Okun Ucundan. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (1946). Okun Ucundan. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (1961). Erenlerin Bağından. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (1970). Erenlerin Bağından. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

- OĞUZKAN, A. Ferhan (1979). Yakup Kadri Karaosmanoğlu Hayatı Sanatı Eserleri. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- TUNCER, Hüseyin (1994). Meşrutiyet Devri Türk Edebiyatı. İzmir: Akademi Kitabevi.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler (1982). Cilt: 5. İstanbul: Dergâh Yayınları, s. 185-189.
- Türk Yurdu (2001). Cilt: 8-9. Ankara: Tutibay Yayınları, s. 173-174 ve 57-58.

Dergiler

- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 1”, *Yeni Mecmua*, No: 38, 4 Nisan 1918, s. 225-226.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından”, *Yeni Mecmua*, No: 39, 11 Nisan 1918, s. 245.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından”, *Yeni Mecmua*, No: 40, 18 Nisan 1918, s. 265-266.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 4”, *Yeni Mecmua*, No: 58, 22 Ağustos 1918, s. 106-107.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 5”, *Yeni Mecmua*, No: 60, 5 Eylül 1918, s. 146-147.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 6”, *Yeni Mecmua*, No: 61, 12 Eylül 1918, s. 164.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 8”, *Büyük Mecmua*, No: 15, 13 Kasım 1919, s. 227.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 9”, *Büyük Mecmua*, No: 16, 11 Aralık 1919, s. 242.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 10”, *Büyük Mecmua*, No: 17, 25 Aralık 1919, s. 259.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 12”, *Dergâh*, No: 1, 15 Nisan 1921, s. 5.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 13”, *Dergâh*, No: 2, 1 Mayıs 1921, s. 20.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından 14”, *Dergâh*, No: 19, 20 Ocak 1922, s. 100.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından-İkinci Kısım-1”, *Türk Yurdu*, No: 165-5, Şubat 1925, s. 173-174.
- [KARAOSMANOĞLU], Yakup Kadri, “Erenlerin Bağından-2”, *Türk Yurdu*, No: 169-8, Mayıs 1925, s. 57-58.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

ARIK, E., Niyazi Akı'nın Yakup Kadri Karaosmanoğlu Biyografisinde Bazı Hatalar: “Erenlerin Bağından” 7/11 Ve 13/14 Bilmecesi, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/8 Spring 2015, p. 413-420, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8029>, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/8 Spring 2015

